

**Przedmiotowy system oceniania na lekcjach języka polskiego
w gimnazjum w roku szkolnym 2014/2015**

Nauczanie języka polskiego w Publicznym Gimnazjum w Różanie odbywa się według programu wydawnictwa WSiP „Świat w słowach i obrazach” na podstawie podręcznika W. Bobińskiego „Świat w słowach i obrazach” dla klasy pierwszej gimnazjum (wydanie z 2009 roku) i zeszytów ćwiczeń zespołu D. Chwastniewskiej: „Język polski. Nauka o języku” (wydanie z 2010 roku) wydanych przez Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe.

1. Ogólne zasady obowiązujące na lekcjach języka polskiego:

- wiadomości oraz umiejętności przyswajane przez ucznia na lekcji lub w domu na podstawie materiałów spoza podręcznika są obowiązkowe, a ich znajomość może zostać skontrolowana przez nauczyciela – dodatkowe materiały uczeń powinien wklejać do zeszytu lub gromadzić w specjalnie przeznaczonej do tego celu teczce,

2. Szczegółowe kryteria oceniania:

OCENĘ CELUJĄCĄ

- otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania,
- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia,
- potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości,
- bierze udział i osiąga sukcesy w licznych konkursach.

OCENĘ BARDZO DOBRĄ

otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności, przewidziany programem nauczania klasy pierwszej.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym,
- dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury (historyczny, biograficzny, filozoficzny, religijny, literacki, plastyczny, muzyczny, regionalny); wyjaśnia zależności między różnymi rodzajami tekstów kultury (plastyka, muzyka, literatura),
  - biele dokonyje przekształceń tekstu literackiego (streszczenie, opis, opowiadanie, plan odtwórczy, notatka, różne zabiegi stylistyczne),
  - jest świadomym odbiorcą dzieła literackiego, filmowego czy teatralnego – potrafi krytycznie się do niego ustosunkować i szeroko uargumentować swoją ocenę, redaguje recenzję,
  - redaguje charakterystykę postaci i charakterystykę porównawczą, umiejętnie wprowadzając cytaty z utworu literackiego; w sposób samodzielny i wszechstronny dokonuje oceny prezentowanego bohatera literackiego, analizuje jego motywacje i cele,
    - dokonuje precyzyjnego opisu przedmiotu, krajobrazu, postaci, sytuacji, przeżyć wewnętrznych, dzieła sztuki,
    - redaguje list połączony z innymi formami wypowiedzi do różnych adresatów,
    - bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, omawia elementy świata przedstawionego, typ narracji; wyodrębnia akcję, fabułę, epizody, wątki, omawia poznawcze i moralne walory utworu,
    - wskazuje w tekście środki językowe właściwe dla funkcji wypowiedzi (np. zwroty do adresata, pytania retoryczne, zwroty grzecznościowe, argumentowanie),

- rozpoznaje w utworach literackich środki stylistyczne i trafnie określa ich funkcję,
- trafnie nazywa gatunek tekstu i określa jego cechy charakterystyczne,
- w spójny sposób analizuje i interpretuje utwór liryczny, określa typ liryki, rodzaj podmiotu lirycznego, stosuje podstawowe pojęcia dotyczące budowy tekstu, rozróżnia układy rymów,
- gromadzi bogate słownictwo na zadany temat,
- redaguje teksty poprawne pod względem stylistycznym, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- redaguje krótkie formy wypowiedzi – dedykację, ogłoszenie, reklamę, zaproszenie,
- sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnymi środkami językowymi (leksykalnymi, składniowymi) w określonej funkcji oraz słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym,
- włącza się w dyskusję, broni własnego zdania, przestrzegając zasad kultury języka.

Fleksja i składnia

- odnajduje w tekście odmienne i nieodmienne części mowy, określa ich funkcje składniowe,
- poprawnie odmienia czasowniki, odróżnia formy osobowe i nieosobowe, omawia klasyfikację imiesłowów i zastosowanie w różnych funkcjach składniowych, poprawnie stosuje stronę czynną i bierną czasowników,
- odmienia rzeczowniki, dokonuje ich klasyfikacji, poprawnie stosuje rzeczowniki kłopotliwe,
- stopniuje rzeczowniki i przysłówki,
- poprawnie odmienia i zapisuje liczebniki,
- bezbłędnie klasyfikuje zaimki,
- poprawnie pisze przeczenie „nie” oraz cząstkę „by” z różnymi częściami mowy,
- przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego na trudniejszych przykładach, nazywa funkcje składniowe okoliczników,

OCENĘ DOBRĄ

otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową, poszerzone o wybrane elementy programu nauczania.

Kształcenie literackie i kulturowe

- podejmuje próby wypowiedziania się w formach trudniejszych (np. recenzja, charakterystyka porównawcza),
- swobodnie wypowiada się o utworze literackim, nazywa własne stany uczuciowe, podejmuje próby oceny, a także wartościowania problemów i zjawisk dotyczących języka, literatury, kultury,
- potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów,
- wykazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego, wskazuje akcję, wątki, bohaterów i ich powiązania,
- trafnie nazywa gatunek tekstu i określa jego cechy charakterystyczne,
- wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, dokonuje próby określenia ich funkcji w utworze,
- włącza się w dyskusję, broni własnego zdania, starając się przestrzegać zasad kultury języka.

Fleksja i składnia

- wskazuje osobowe i nieosobowe formy czasownika i wskazuje na ich znaczenie,
- przeprowadza klasyfikację imiesłowów, wskazuje podobieństwa i różnice z czasownikiem, przymiotnikiem i przysłówkiem, określa rolę imiesłowu w zdaniu,
- rozpoznaje rzeczowniki o nietypowej odmianie,
- poprawnie pisze przeczenie „nie” oraz cząstkę „by” z różnymi częściami mowy,
- przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego rozwiniętego,
- wyróżnia w zdaniu okoliczniki i nazywa ich rodzaje.

OCENĘ DOSTATECZNĄ

otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej, w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się:

Kształcenie literackie i kulturowe

- wypowiada się poprawnie pod względem językowym i rzeczowym,
- rozpoznaje elementy świata przedstawionego w utworze literackim,
- poprawnie pisze opowiadanie, opis postaci, list, charakterystykę, streszczenie, sprawozdanie z lektury,
- przedstawia treść utworów na podstawie cichego czytania tekstu, określa akcję i jej przebieg, wskazuje monologi i dialogi, rozumie motywy postępowania bohaterów,
- samodzielnie posługuje się znanymi słownikami,
- zna i stosuje w stopniu dostatecznym zasady interpunkcji i ortografii.

Fleksja i składnia

- odróżnia imiesłów od innych form czasownika, rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe,
- określa funkcje składniowe części mowy w zdaniu,
- poprawnie zapisuje przeczenie „nie” i cząstkę „by” z czasownikiem,
- określa formę fleksyjną rzeczownika w zdaniu,
- wyszukuje w zdaniu przymiotnik, stosuje w poprawnych formach gramatycznych, wyróżnia przymiotniki podlegające stopniowaniu i stopniuje je; określa funkcję w zdaniu,
- rozróżnia zaimki,
- rozpoznaje partykuły,
- na łatwych przykładach przeprowadza analizę zdania pojedynczego, rozpoznaje części mowy i określa ich funkcje składniowe, sporządza wykres zdania,
- rozróżnia rodzaje okoliczników,
- w zakresie ortografii popełnia nieliczne błędy, zna podstawowe zasady pisowni i interpunkcji.

OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ

otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności

- pozwalają na samodzielne (lub przy pomocy nauczyciela) wykonanie zadania o niewielkim stopniu trudności,
- jego technika czytania i rozumienia tekstu literackiego pozwala na samodzielne opowiadanie odtwórcze.
- potrafi rozpoznać fikcję literacką w utworze,
- w stopniu zadawalającym pracuje z książką, zaznaczając odpowiednie fragmenty,
- określa cechy powieści, wskazuje akcję, wątki, bohaterów.
- pisze charakterystykę bohatera literackiego, opowiadanie odtwórcze, streszczenie.
- samodzielnie pisze plan ramowy i szczegółowy.
- w wypowiedziach pisemnych popełnia błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne, ale nie przekreślają one całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie,
- potrafi rozpoznać odmienne i nieodmienne części mowy,
- wskazuje na prostych przykładach imiesłowy,
- wyodrębnia w zdaniu okoliczniki (bez ich nazywania).
- rozpoznaje typy zdań (pojedyncze i złożone),
- dokonuje wykresu prostego zdania pojedynczego,

OCENĘ NIEDOSTATECZNĄ

otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował elementarnych wiadomości dotyczących gatunków literackich, ich budowy, analizy utworu literackiego,
- ma słaby zakres słownictwa, błędnie redaguje swe wypowiedzi (pod względem językowym i rzeczowym),
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania tekstu w stopniu zadawalającym, ma trudności ze zrozumieniem lektury,

- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega zasad ortograficznych, interpunkcyjnych, językowo – logicznych, stylistycznych,
- ma kłopoty z rozpoznawaniem odmiennych i nieodmiennych części mowy,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnień o elementarnym stopniu trudności,
- nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

3. Metody sprawdzania osiągnięć i formy aktywności ucznia w czasie semestru:

- a) odpowiedź ustna,
- b) sprawdziany gramatyczne po każdym dziale (w klasie I: Fleksja – części mowy odmienne i nieodmienne, Składnia zdania pojedynczego),
- c) testy pisemne z zadaniami otwartymi i zamkniętymi (czytanie ze zrozumieniem, sprawdzian znajomości treści lektury),
- d) dyktando – pisanie ze słuchu,
- e) krótkie sprawdziany – kartkówki,
- f) wypracowania klasowe,
- g) zadania domowe,
- h) projekty przedmiotowe (prezentacje, referaty, opracowania tematyczne, wystawa, spektakl...)
- i) recytacja
- j) praca na lekcji (indywidualna, grupowa, zespołowa)
- k) prowadzenie zeszytu przedmiotowego (aspekt merytoryczny i estetyczny)
- l) udział w konkursach przedmiotowych
- m) udział w dyskusji

Każda forma aktywności oceniana jest w skali punktowej. O zdobyciu konkretnej oceny decyduje procent zdobytych punktów według następującego przelicznika:

poniżej 40 % ocena niedostateczna

41-50% ocena dopuszczająca

51-70 ocena dostateczna

71-85% ocena dobra

86 – 100% ocena bardzo dobra

powyżej 100 % ocena celująca

Dla każdej formy wypowiedzi nauczyciel ustala odrębne kryteria oceny, zgodne z jej cechami gatunkowymi. Zobowiązany jest przedstawić je uczniom zanim przystąpią do pracy. Podsumowaniem każdego semestru jest **egzamin semestralny** obejmujący zakres wiadomości i umiejętności, które uczeń powinien opanować (test zadań zamkniętych i otwartych oraz wypracowanie).